

Skolval i samband med val till Europaparlamentet 2024

S2023/03224 (delvis)

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	3
Bakgrund och uppdrag.....	3
Genomförande.....	3
Resultat och analys.....	4
Myndighetens förslag	5
Inledning.....	6
Myndighetens uppdrag	6
Bakgrund	7
Historik.....	9
Genomförande	12
Perspektiv som präglat skolvalsarbetet	14
Insatser	15
Resultat och analys.....	22
Deltagandet ökade, men fortsatt lägre än i riksdagsskolval	22
Skillnader i deltagande	24
Valresultat.....	25
Områden som påverkade elevernas val.....	26
Skolval behövs för ökad och jämlik kunskap	28
Kommunikation och samarbete avgörande framgångsfaktorer	30
Förslag och bedömningar	36
Myndighetens förslag	36
Referenser	38

Förord

Skolval har i flera decennier stärkt ungas kunskap om demokrati, val och politik i Sverige och EU. Det uppskattas av både elever och lärare. Lärare ser det även som ett verktyg i skolans demokratiuppdrag. Genom att delta i skolval får unga praktisk träning i demokratiska färdigheter, vilket kan öka valdeltagandet, samhällsengagemanget och känslan av medborgerligt ansvar. Samtidigt rustar det dem för ett komplext informationslandskap genom att utveckla motståndskraft mot desinformation, hot och hat samt stärka deras förmåga att kritiskt granska samhällsfrågor och delta i en faktabaserad dialog.

Sedan 1998 har MUCF haft en central roll i att samordna skolval, och genom regeringsuppdrag ansvarat för riksdagsskolval sedan 2002 och EU-skolval sedan 2014. Totalt har över två miljoner elevröster registrerats sedan 2002, vilket gör det till en av Sveriges största demokratiseringsåtgärder för unga.

Ungas delaktighet i demokratin är avgörande för samhällets utveckling. Sveriges och EU:s ungdomsmål betonar att unga har rätt till både kunskap och möjligheter att påverka samhället. I en tid präglad av krig, klimatkris och minskat valdeltagande bland förstagångsväljare är detta ännu viktigare. Samhället har en mycket viktig roll i att stödja och uppmuntra ungas engagemang för att stärka deras tro på vår representativa demokrati. Skolval ger dem möjlighet att öva, reflektera och förstå demokratins processer i en trygg miljö. Med ett permanent skolvalsuppdrag ökar möjligheten att än fler skolor och elever kommer att delta framgent.

EU-skolvalet 2024 har genomförts i samverkan med bland andra Europaparlamentets kontor i Sverige, Skolverket, Valmyndigheten, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Myndigheten för delaktighet, samt elevorganisationer och lärare. Utvärdering genomfördes av Sweco samt Mittuniversitetet.

Växjö 2025-05-05

Stefan Holmgren

Vik. generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2025

Kontaktuppgifter MUCF:

Telefon: 010-160 10 00

E-post: info@mucf.se

Webb: www.mucf.se

Sammanfattning

Här följer en kort sammanfattning av bakgrund, uppdrag, genomförande samt resultat och analys.

Bakgrund och uppdrag

Skolval är en av Sveriges största demokratisatsningar för unga och har anordnats i över 60 år. MUCF har haft en central roll sedan 1998 och har genom regeringsuppdrag ansvarat för skolval vid riksdagsval sedan 2002 och vid EU-val sedan 2014. Syftet är att öka ungas kunskap om demokrati och stärka deras delaktighet genom praktisk erfarenhet av valförfaranden. Skolvalet är en konkret metod inom skolans arbete med demokrati och värdegrundsuppdrag och bidrar till att elever utvecklar viktiga medborgerliga kompetenser.

I december 2023 fick MUCF i uppdrag att under våren genomföra EU-skolvalet 2024 för elever i årskurs 7–9 och på gymnasiet, med särskilt fokus på att inkludera skolor i socioekonomiskt utsatta områden och anpassade skolformer. Syftet var att öka ungas kunskap om demokrati och deras möjlighet att delta i politiska processer. Skolval har även kopplats till andra MUCF-uppdrag, såsom ungdomsenkäten LUPP (lokal uppföljning av ungdomspolitik) och EU-kunskap, för att bredda och fördjupa ungas demokratiska engagemang. Totalt har över två miljoner elevröster registrerats sedan 2002. Valdeltagandet har i snitt varit 77,9 % i riksdagsskolval och 49,4 % i EU-skolval.

Genomförande

Genomförandet skedde i nära samverkan med skolor, elevorganisationer och myndigheter. Utöver särskilt utpekade skolor, såsom skolor i socioekonomiskt utsatta områden och anpassade skolformer, fokuserade myndigheten även på att inkludera gymnasieskolor med yrkesprogram och fristående skolor – grupper som historiskt också deltagit i lägre grad. Myndigheten arbetade i tre faser (inför, under och efter). För att möjliggöra en snabb start och genomförande av uppdraget vidtog MUCF flera åtgärder:

- Satsade på att nå lika många skolor som 2019
- Marknadsförde skolval via befintliga kanaler, såsom MUCF:s webb, press och nyhetsbrev
- Ersatte fysiskt startpaket med digitalt utbildnings- och stödmaterial
- Uppdaterade EU-lärrarhandledningen till att fungera som stöd både inför och efter EU-val, som en del av myndighetens Demokratipaket för skolan
- Samarbetade brett med externa aktörer för att sprida information och arrangera event
- Kopplade skolvalet till andra MUCF-satsningar såsom EU-kunskapsuppdrag, EU-bidrag samt ungdomsenkäten LUPP och UDD (ungas delaktighet i demokratin)
- Ersatte den digitala valvakan med en digital valupptakt, då många skolor var stängda vid tidpunkten för resultatredovisningen (10 juni).

MUCF prioriterade jämlikhet och tillgänglighet genom klarspråk, lättläst text, punktskrift och information om exempelvis vikten av anpassade vallokaler, med särskilt fokus på anpassade skolformer och utsatta områden. Samarbeten med relevanta myndigheter säkerställde korrekt information. Dessutom lyfte MUCF ett rättighetsbaserat ungdoms- och hållbarhetsperspektiv, där ungas rätt till kunskap och inflytande i demokratin framhölls som en del av ett hållbart samhälle.

Resultat och analys

Deltagandet ökade, men är fortsatt lägre än riksdagsskolval

Deltagandet i EU-skolvalet 2024 ökade jämfört med tidigare EU-skolval, men var lägre än vid riksdagsskolval. Av 155 000 elever på 366 skolor röstade 55,3 %. Fem av tio kommuner hade skolor som deltog i EU-skolvalet, jämfört med nio av tio vid senaste riksdagsskolvalet. Alla skolformer ökade något i deltagande, men skillnader som setts vid tidigare skolval kvarstod.

Skolval behövs för en ökad och jämlik kunskap

Minskande valdeltagande i våra allmänna val och partipolitiskt deltagande, framför allt bland unga¹, understryker vikten av att lyfta fram skolval och val som ett centralt demokratiskt verktyg. Kunskap och engagemang bland unga som deltog i EU-skolvalet varierade beroende på skolform, kön, tillgång till information och kontakt med politiker. För att skapa en mer jämlik kunskap och engagemang i demokratiska processer behövs fler insatser för att inkludera skolor i socioekonomiskt utsatta områden, anpassade skolor, samt säkerställa att alla unga får tillgång till politisk information och möjlighet att möta politiska representanter.

EU-kunskapen behöver prioriteras och höjas – bland unga och skolpersonal

EU-skolvalet 2024 nådde fler elever än tidigare och stärkte ungas demokratiska engagemang. Färre skolor i färre kommuner deltog dock jämfört med vid riksdagsskolvalet, vilket visar behovet av ökad kunskap om EU:s påverkan. Lärare lyfte svårigheter med att undervisa om EU på grund av ämnets komplexitet och elevernas bristande förkunskaper. EU-skolvalet spelar en viktig roll i att sätta EU på agendan, öka ungas delaktighet och stärka förståelsen för att Sverige faktiskt har fyra politiska nivåer; EU, stat, region och kommun.

Kommunikation och samarbete är avgörande och en framgångsfaktor

EU-skolvalet 2024 fick stort genomslag och väckte ungas engagemang för demokratifrågor, vilket även bidrog till en kraftig ökning av ungdomsdrivna projekt inom Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren. Skolvalet har fungerat som en inkörsport till fortsatt samhällsengagemang. En framgångsfaktor har varit samverkan inom och mellan MUCF, skolor, myndigheter och elevorganisationer, särskilt i genomförandet och spridningen av skolvalet. Skolor med aktivt samarbete, både internt och med andra aktörer, uppnår bättre resultat och bidrar till ett mer inkluderande skolval. Att stärka dessa samarbeten kan ge ökat stöd och bättre resultat, vilket gör skolvalet mer inkluderande och effektivt.

Många elever får inte träffa politiker då partibesök prioriteras olika

Skolval kan väcka ungas intresse för politik och ge dem en sällsynt chans att möta politiker, samtidigt som det ger politiker insikter om ungdomars åsikter. Trots detta erbjöd färre skolor partibesök vid EU-skolvalet 2024 jämfört med riksdagsskolvalet 2022. Endast en av fyra elever fick träffa politiska företrädare. Intresset för politik ökade efter skolvalet. 10 procent blev mer intresserade av partimedlemskap – en betydelsefull ökning, då endast 5 procent av unga 16–24 år är partimedlemmar.

¹ MUCF, 2024, Ung idag 2024:2

Långsiktighet och framförhållning behövs och efterfrågas

Uppdraget att arrangera skolval beslutas tätt inpå respektive valår, vilket gör det svårt för både MUCF och de skolor som vill medverka att planera långsiktigt och hållbart. Kort tid mellan att uppdrag givits och att det ska genomföras gör det även svårt att mobilisera resurser och informera och utbilda skolor i tid. Ett tidigare beslut skulle öka deltagandet och höja kvaliteten på skolvalet och hållbarheten i skolors demokratiarbete.

Myndighetens förslag

MUCF föreslår att regeringen ger myndigheten i uppgift att genom skolval arbeta långsiktigt med att främja ungas valdeltagande. Uppgiften bör finansieras över utgiftsområde 1, anslag 6:1 Allmänna val och demokrati med 5 miljoner kronor årligen, alternativt genom att myndighetens förvaltningsanslag förstärks med motsvarande belopp. Inför och under valår behövs anslag för särskilda kostnader förknippade med skolvalets genomförande.

MUCF föreslår även att regeringen tillsätter en utredning som gör en bred översyn över regelverket kring skolbesök i syfte att öka förutsättningarna för politiska partier, deras ungdomsförbund samt civilsamhällesorganisationer att under ordnade former besöka skolor.

Ett långsiktigt uppdrag till MUCF gällande skolval avser att bidra till att ge fler skolor och elever möjlighet att delta i skolvalet, samt skapa mer jämlika möjligheter för alla unga att utveckla sitt intresse för samhällsfrågor och tilltro till demokratins institutioner. Långsiktigheten skulle ge myndigheten möjlighet att rekrytera fler skolor i områden som präglas av lågt valdeltagande. Det skulle också skapa bättre planeringsförutsättningar, stärka samarbeten och underlätta att skolvalet integreras i demokratiundervisningen. Uppdraget avser att bidra till att stärka regeringens arbete både inom ungdomspolitik och inom integrationspolitiken, avseende arbetet mot utanförskap.

Inledning

Denna rapport beskriver skolvalets genomförande, resultat och betydelse för ungas demokratiska engagemang. Inledningsvis presenteras bakgrunden till myndighetens uppdrag och en kort historisk genomgång av skolvalets utveckling. Därefter beskrivs genomförandet, inklusive vägval, insatser och målgrupper, med särskilt fokus på kommunikation, samarbeten och event för att öka deltagandet.

Vidare analyseras skolvalets resultat, där deltagandet jämförs med tidigare val och olika faktorer som påverkat elevernas val lyfts fram. Myndigheten sammanfattar deltagande beroende på olika faktorer som skolförhållanden, program, kön och i vilken omfattning som unga har deltagit. Dessutom redovisas i vilken utsträckning som skolor och prioriterade områden har deltagit i skolvalen.

Rapporten diskuterar skolans roll i att utjämna skillnader i ungas demokratiska kunskaper samt vilka informationskanaler som haft störst genomslag. Slutligen sammanställs förslag för framtida arbete.

Myndighetens uppdrag

Myndigheten fick i uppdrag ”att i samband med val till Europaparlamentet 2024 genomföra skolval 2024 riktat till gymnasieelever och elever i grundskolans årskurs 7–9”.² Av särskild vikt betonades att tillgängliggöra skolval för skolor i socioekonomiskt svaga områden och för anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

Syftet med skolval är att öka elevers möjlighet att delta i samhället och politiska processer genom att öka de ungas kunskap om demokrati och det demokratiska valförfarandet. Det fungerar som en introduktion till riksdags- och EU-val, främjar demokratiska samtal och stärker kunskapen om det politiska systemet. Skolval är därmed ett konkret sätt att förverkliga både svenska och EU:s ungdomspolitiska mål genom att ge unga verktyg för aktivt samhällsdeltagande. Skolval har anordnats runt om i Sverige på grund- och gymnasieskolor i runt 60 år. MUCF har arbetat med demokratiseringen sedan 1998. 2002 fick MUCF genom regeringsuppdrag att ansvara för riksdagsskolval och 2014 även för EU-skolval. Skolval har genom åren genomförts i samarbete med många aktörer, däribland andra myndigheter samt elevorganisationer.

Totalt har skolval under perioden 2002–2024 resulterat i 2 330 768 elevröster på de deltagande skolorna. Skolval är därmed en av de största demokratiseringarna för unga i Sverige. Snittet för valdeltagande i skolvalen till de allmänna valen är 77,9 procent och för valet till Europaparlamentets Sverigekontor 49,4 procent. På mucf.se/om-skolval finns mer historik och tidigare skolvals resultat och rapporter.

Skolval, såväl riksdagsskolval som EU-skolval, är viktiga uppdrag i myndighetens arbete med ungas kunskap om och delaktighet i demokratin i Sverige och EU. Myndigheten sprider och kopplar skolval till andra pågående och tidigare uppdrag såsom EU-bidragen Erasmus+, Europeiska solidaritetskåren och CERV (Citizens, Equality, Rights and Values program), ungdomsenkäten LUPP (lokal uppföljning av ungdomspolitiken), samt tidigare uppdrag som EU-kunskap och UDD (Ungas delaktighet i demokratin).

² Regeringsbeslut 14e december 2023 (Ku2023/01286 samt Ku2023/01315) samt 21e december 2023 (S2023/03224)

Bakgrund

Ungas kunskaper, attityder och engagemang i demokrati och samhällsfrågor

Den internationella studien ICCS (International Civic and Citizenship Education Study)³ undersöker ungas kunskaper, attityder och engagemang i demokrati- och samhällsfrågor. Resultaten visar att svenska elever generellt har en positiv inställning till EU, men att socioekonomiska skillnader påverkar både kunskapsnivåer och tillit till demokratiska institutioner. Elever från högre socioekonomiska bakgrunder har ofta bättre förståelse för demokrati och större förtroende för samhällets system. Skolval kan bidra till att minska dessa skillnader genom att ge alla elever, oavsett bakgrund, en praktisk möjlighet att delta i en demokratisk process och utveckla sina medborgarkunskaper. Genom att uppleva demokrati i praktiken stärks elevernas förståelse för demokratiska processer, vilket på sikt kan bidra till ökat samhällsengagemang och valdeltagande.

Forskning visar också att ungdomsåren är avgörande för att forma politiska åsikter och att hur politik presenteras påverkar ungas intresse för samhällsfrågor. Elevcentrerad undervisning, praktisk erfarenhet och användning av aktuella medier är avgörande för elevers demokratilärande. Ett medvetet didaktiskt förhållningssätt skapar inkluderande miljöer där elever utvecklar demokratiska kunskaper, förmågor och värderingar. Aktiva inlärningsmetoder – som diskussioner, grupparbeten och samverkan med samhället – stärker politiskt självförtroende och ökar sannolikheten för framtida politiskt deltagande.⁴

Deltagande i skolval och politiska besök ger elever praktisk erfarenhet av demokrati och politik. Skolval kan därmed fungera som en inkörsport till engagemang och politisk medvetenhet redan innan de når röstberättigad ålder.⁵ Interaktion med externa aktörer och aktiviteter kopplade till civilsamhället kan också öka politisk tilltro och samhällsengagemang. För att lära sig om demokrati behöver elever inte bara få kunskap om den – de måste också få erfara och praktisera den. Skolval skapar en sådan möjlighet genom att ge eleverna en konkret upplevelse av demokratiska processer i en trygg skolmiljö.

³ Skolverket, 2023: Svenska elevers syn på EU och framtiden: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/ovrigt-material/2024/svenska-elevers-syn-pa-eu-och-framtiden?pid=12723>

⁴ Skolforskningsinstitutet, 2022, Att lära demokrati – lärares arbetssätt i fokus

⁵ Amnå, 2024 <https://www.oru.se/nyheter/nyhetsarkiv/nyhetsarkiv-2024/vuxna-avgorande-for-ungas-tro-pa-demokratin/>, Penton, 2023, Göteborgs universitet Några kommer undan politiken – experimentstudie om gymnasieelevers politiska intresse

Skolvalets roll i skolans demokratiarbete och värdegrundsuppdrag som metod för aktivt lärande

Skolan har ett tydligt uppdrag att utveckla elevers demokratiska kompetenser och främja jämlik delaktighet. Enligt skollagen ska utbildningen ”förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på”.⁶

Skolverket beskriver skolans demokratiarbete genom tre perspektiv:⁷

- Om demokrati – Elever lär sig om demokratiska principer och mänskliga rättigheter.
- För demokrati – Skolan utvecklar elevers förmåga att aktivt delta i samhället.
- Genom demokrati – Demokratiska värderingar ska genomsyra skolans lärmiljö.

Skolval är en praktisk metod som berör alla tre perspektiven genom att elever lär sig om valförfaranden, demokrati och mänskliga rättigheter, att de får praktisk erfarenhet av att fatta beslut och delta i en valprocess och genom att skolan stärker sin demokratiska lärmiljö och kultur genom att låta elever aktivt delta. Skolval bidrar också till att stärka lärarnas arbete med demokrati.

Forskning visar att aktivt lärande är en effektiv metod inom politisk utbildning, eftersom det hjälper elever att förstå demokratiska principer, utveckla färdigheter och reflektera över sina egna attityder.⁸ Genom skolval får elever möjlighet att utveckla centrala medborgerliga kompetenser såsom:

- Förståelse för demokrati, rättvisa och jämlikhet.
- Tolerans för olika åsikter och kritisk förståelse av samhället.
- Kunskap om politik, lag och rätt, mänskliga rättigheter och hållbarhet.

⁶ SFS 2010:800

⁷ Skolverket, <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/arbete-med-forskolans-och-skolans-vardegrund>

⁸ Shellman 2001, Lundberg 2024

För att stärka dessa kompetenser har Europarådet utvecklat en referensram för en demokratisk kultur⁹, anpassad till svenska läroplaner och använd i [Demokratistegen](#) – ett processtöd från Skolverket och Forum för levande historia som hjälper skolor i deras demokratiarbete. Ramverket identifierar värderingar, attityder, kunskaper och färdigheter som krävs för att aktivt delta i demokratin. Skolval konkretiserar dessa principer genom att ge elever praktisk erfarenhet av demokratiska processer och beslutsfattande.

⁹ Europarådet, Framework of competences for a democratic culture, <https://www.coe.int/en/web/campaign-free-to-speak-safe-to-learn/reference-framework-of-competences-for-democratic-culture>

Historik

Skolval är en metod för att stärka ungas medborgarkunskaper och används i flera europeiska och nordiska länder samt i USA. I Sverige är det frivilligt för skolor att genomföra skolval, till skillnad från Norge, där det är obligatoriskt.

Skolval är en av Sveriges största demokratiseringsåtgärder för unga och har arrangerats i Sverige i snart 60 år, med MUCF som ansvarig myndighet sedan 2002. Nedan översikt visar skolvalets utveckling från lokala initiativ till nationell demokratisering som engagerat miljontals unga och stärkt deras demokratiska kompetens.

1960-talet

- Skolval började anordnas på initiativ av enskilda skolor och olika arrangörer.

1998, riksdagsskolval

- Första nationella sammanställningen genomfördes i en kampanj för att öka ungas politiska deltagande i samband med riksdagsvalet.
- Riksskatteverket, Skolverket, SVT och Ungdomsstyrelsen (nuvarande MUCF) ansvarade.
- 112 000 elever röstade på 370 skolor.

2002, riksdagsskolval

- Skolval samordnades av Ungdomsstyrelsen tillsammans med Skolverket, Valmyndigheten och Sveriges elevråd – SVEA.
- Ett försök med personröstning genomfördes, men visade sig svåradministrerat.
- 252 219 elever röstade på 894 skolor (valdeltagande: 79,7 procent).

2006, riksdagsskolval

- Ungdomsstyrelsen samordnade skolval i samarbete med Valmyndigheten, Myndigheten för Skolutveckling, samt genomfördes av Sveriges elevråd – Svea och Sveriges Ungdomsråd.
- Ökat fokus på elevrådsengagemang.
- 404 917 elever röstade på 1 379 skolor (valdeltagande: 76,6 procent).

2010, riksdagsskolval

- Ungdomsstyrelsen samordnade skolval i samarbete med Valmyndigheten, Skolverket, Sveriges elevråds centralorganisation (SECO) samt Sveriges Ungdomsråd.
- Fokus på interaktiv demokrati med workshops och samarbeten med ungdomsorganisationer.
- 335 024 elever röstade på 1 383 skolor (valdeltagande: 76,2 procent).

2014 (supervalåret), riksdags- och EU-skolval

- Två skolval genomfördes samma år; ett för riksdagsvalet och ett för Europaparlamentsvalet.
- MUCF samrådde med Skolverket och Valmyndigheten. Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd och Europeiska Ungdomsparlamentet Sverige genomförde det operativa arbetet.
- Fokus på rollspel kopplat till båda valen.
- 361 024 elever på 1629 skolor röstade i riksdagsskolvalet (valdeltagande: 77,5 procent), och 44 776 på 234 skolor i EU-skolvalet (valdeltagande: 45,8 procent).

2018 och 2019, riksdags- och EU-skolval

- Två nationella skolval genomfördes under samma läsår; riksdagsskolval och EU-skolval.
- MUCF samrådde med Skolverket och Valmyndigheten. Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Europeiska ungdomsparlamentet Sverige och Ung Media Sverige genomförde det operativa arbetet.
- 391 045 elever röstade i riksdagsskolvalet på 1528 skolor (valdeltagande: 79,8 procent) och 65 552 i EU-skolvalet på 309 skolor (valdeltagande: 47,0 procent).

2022, riksdagsskolval

- MUCF samordnade och genomförde skolvalet i nära samarbete med Skolverket, Valmyndigheten samt Sveriges Elevkårer.
- MUCF lanserade [Demokratimentorsnätverket](#) för att stärka skolors demokratiarbete.
- 390 120 elever röstade på 1 449 skolor i 258 kommuner (valdeltagande: 77,9 procent).

2024, EU-skolval

- MUCF samordnade och genomförde skolvalet i nära samarbete med elevorganisationer, lärare, Europaparlamentets Sverigekontor, Skolverket, Valmyndigheten och andra myndigheter.
- 86 091 elever röstade på 366 skolor i 139 kommuner (valdeltagande: 55,3 procent).

Sammanfattning av skolvalsresultat över tid (2002–2024)

- Totalt antal röster: 2 330 768.
- Genomsnittligt valdeltagande:
 - Riksdagsskolval: 77,9 procent.
 - EU-skolval: 49,4 procent.

Genomförande

MUCF genomförde såväl det operativa arbetet som det strategiska, fortsatt i nära samarbete med elevorganisationer, lärare, Skolverket och Forum för levande historia, bland annat genom Demokratimentorsnätverket.¹⁰ Dessutom samarbetade MUCF med Valmyndigheten, Europaparlamentets Sverigekontors kontor i Sverige och flera andra aktörer, såsom Myndigheten för delaktighet och Myndigheten för tillgängliga medier. Målet var att minst lika många skolor som deltog 2019 skulle delta.

Myndigheten har sedan skolvalen 2018/19 synliggjort att skolors deltagande varierar beroende på skolform, vilket är problematiskt eftersom elever inte erbjuds samma möjligheter att delta i demokratisatsningen. Det är allvarligt eftersom det framgår att skolor har en kunskapsutjämnande roll, där elever som inte får med sig mycket demokratikunskaper hemifrån kan få det från skolan. Myndigheten har därför valt att utöver utpekade grupper i uppdragsbeskrivningen (1 och 2) även inkludera ytterligare två grupper (3 och 4), som även följdes upp under riksdagsvalet 2022:

1. elever i anpassad skola
2. elever i socioekonomiskt utsatta områden
3. elever på gymnasieskolor med yrkesprogram
4. elever på fristående skolor

För att nå dessa fokuserade myndigheten på följande målgrupper:

- lärare
- skolledare
- beslutsfattare på lokal nivå
- unga genom nyckelaktörer, såsom elevorganisationer

¹⁰ mucf.se/demokratimentorsnatverket

Myndigheten har haft fokus på tre faser under genomförandet:

■ **Inför: Sprida information om skolvalet till skolor och kommuner**

För att snabbt komma i gång med och öka skolvalsdeltagandet samt stärka ungas demokratiska delaktighet genomfördes flera insatser. Dels genom mailutskick till skolor via Skolverkets skolenhetsregister, dels genom befintliga nätverk, informerades skolor och skolledare, särskilt inom anpassad skola, om möjligheten att arrangera skolval.

■ **Under: Erbjuder stöd till anmälda skolor**

Digitalt utbildningsmaterial anpassat för skolval skickades ut för att underlätta genomförandet, däribland MUCF:s [Demokratipaket för skolan](#). MUCF anordnade även digitala träffar, skickade ut valpaket med valsedlar, visade på kopplingar till andra demokratiseringsåtgärder såsom exempelvis ungdomsenkäten LUPP (lokal uppföljning av ungdomspolitik).

■ **Efter: Presentera skolvalresultat och vägar att gå vidare**

Under efterarbetet fokuserade myndigheten på att lyfta engagemanget som väckts under skolvalet, både hur skolor kan arbeta vidare med sitt demokratiuppdrag och hur unga kan ta del av exempelvis EU-program. Dessutom eftersträvades synergier med kommuner som genomförde LUPP eller liknande uppföljningsenkäter, för att på lång sikt stärka ungas engagemang och delaktighet i demokratin.

Under samtliga faser hade MUCF stort fokus på att nyttja och främja:

5. befintliga eventkanaler, såsom MUCF:s egna sändningar MUCF idag eller andras event såsom Riksdagens Lärarfortbildning eller Skolverkets och Specialpedagogiska Skolmyndighetens Mötesplats Anpassad Skola, och i lägre utsträckning anordna egna uppdragsspecifika event,
6. samarbeten med andra myndigheter, nationella ungdomsorganisationer och skolor, både i utbyte av kunskap och i spridning genom nyhetsbrev eller gemensamma event, exempelvis "Alla kan rösta" tillsammans med Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för tillgängliga medier och funktionshinderorganisationer och livesändningen "Pannelsamtal med politiker" i samarbete med Europaparlamentets Sverigekontor och gymnasieskolan YBC
7. nätverk såsom Demokratimentorsnätverket i vilket lärare, Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Elevernas riksförbund, Skolverket, Forum för levande historia och MUCF samarbetade, samt även sprida information via myndighetens nätverk av kommuner och regioner som genomför ungdomsenkäten LUPP.

Perspektiv som präglat skolvalsarbetet

Skolvalet har arbetat aktivt för att motverka diskriminering och främja ungdomars lika rättigheter och möjligheter genom att inkludera flera olika perspektiv.

MUCF:s arbete har grundats i ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv som fokuserar på aktiv styrning, kunskap om unga, ungdomskompetens samt delaktighet som drivs av både kommuner och ungdomar själva. Huvudmän, skolledare och lärare har varit en central målgrupp, och presentationerna har byggt på fakta om ungas kunskaper, åsikter och samhällsengagemang. Arbetet har bedrivits i samverkan med elever och elevorganisationer och andra ungdomsorganisationer, med en genomgående insikt att alla unga har rätt att vara delaktiga i samhället här och nu.

MUCF har även integrerat både ett jämlikhets- och ett tillgänglighetsperspektiv i skolvalsarbetet, bland annat genom att beakta funktionshinderpolitiska principer såsom att identifiera och undanröja tillgänglighetshinder för unga att kunna delta på jämlika villkor i skolvalet. För att säkerställa att alla elever, oavsett förutsättningar eller skolform, kunde delta, gjorde myndigheten skolvalsmaterial tillgängligt och uppmanade skolor att beakta tillgänglighet gällande både information och fysiska vallokaler. Dessutom inkluderade MUCF, utöver anpassade skolformer och skolor i socioekonomiskt utmanande områden, även skolformer som inte specifikt nämnts i uppdraget, såsom friskolor och gymnasieskolor med yrkesprogram.

Jämställdhetsperspektivet där MUCF vill främja en jämn fördelning av makt och inflytande, samt en jämställd utbildning, har inte kunnat beaktas fullt ut, eftersom det inte varit möjligt att följa hur tjejer respektive killar röstar. Däremot har MUCF lyft könsbaserade fakta från exempelvis ”Fokus 21”¹¹ och ”Ungas röst”¹² vid kunskapsspridning. Jämställdhet har även beaktats i utvärderingen genom en enkät till skolorna, där svaren kunde brytas ned utifrån könstillhörighet (”tjej, kille eller annan könstillhörighet”).

Hållbarhetsperspektivet har också genomsyrat skolvalsarbetet genom att visa hur uppdraget bidrar till ett hållbart samhälle, däribland Agenda 2030-målen God utbildning för alla (Mål 4), Fredliga och inkluderande samhällen (Mål 16), Genomförande och partnerskap (Mål 17). En viktig aspekt av hållbarhet är att medborgarna har kunskap om demokrati och engagerar sig i samhällsfrågor. Att unga får insikt om sina möjligheter och rättigheter att delta aktivt i samhället är därför av stor betydelse.

¹¹ Fokus, 21. Vilja att förändra, MUCF, 2021, <https://www.mucf.se/publikationer/fokus-21-viljaatt-forandra>

¹² Ungas röst, MUCF, 2022, <https://www.mucf.se/publikationer/ungas-rost>

Insatser

Utpekade målgrupper

I EU-skolvalsuppdraget var skolor i socioekonomiskt svaga områden samt anpassade skolor särskilt utpekade målgrupper. Myndigheten valde även att fortsatt följa upp deltagande för gymnasieskolor med yrkesprogram samt deltagande utifrån huvudman (kommunal/fristående), då även dessas deltagande skiljts sig stort vid tidigare skolval.¹³

Socioekonomiskt utsatta områden

MUCF sammanställde en lista över gymnasie- och högstadieskolor i socioekonomiskt utsatta områden, baserat på Polismyndighetens definition, enligt samma förfarande som under tidigare skolval. Alla dessa skolor fick mejl med ett erbjudande att anmäla sig till EU-skolvalet.

Anpassad skola

För att nå anpassade skolor (tidigare benämnda särskolor) användes ett register från Skolverket över alla skolor med anpassad skolgång. MUCF samarbetade även med Specialpedagogiska skolmyndigheten, som hjälpte till att sprida information om skolvalet till anpassade skolor.

Fristående och kommunala skolor

Fristående skolor (så kallade friskolor) har tidigare haft ett lägre deltagande än kommunala skolor i skolval i samband med allmänna val. För att öka deltagandet genomfördes en särskild informationsinsats där samtliga större skolkoncerner i Sverige kontaktades via mejl för att marknadsföra EU-skolvalet. Dessutom användes redan upparbetade kontakter med en skolkoncern, AcadeMedia, som liksom vid förra skolvalet valde att göra en större koncernövergripande satsning på skolvalet.

Gymnasieskolor med yrkesprogram

Gymnasieskolor med yrkesprogram har vid tidigare skolval haft lägre deltagande, vilket kan bero på att skolval ofta integreras i samhällskunskapsundervisningen – ett ämne där elever på yrkesprogram får hälften så många timmar jämfört med elever på högskoleförberedande program. För att öka deltagandet valde MUCF att särskilt fokusera på dessa skolor genom att lyfta deras betydelse i spridningsaktiviteter, uppmuntra deras medverkan och säkerställa att de inkluderades i utvärderingen.

¹³ Skolval 2022 i samband med riksdagsvalet, MUCF, 2023, slutrapport. Samt Skolvalen 2018 och 2019 – En statsvetenskaplig utvärdering, 2020, Micheletti och Agfors

Fokus på kommunikation, samarbeten och utvalda event för mer effektiv spridning

Information om EU-skolvalet spreds bland annat genom flertalet nyhetsbrev, både MUCF:s nyhetsbrev samt ett skolvalsnyhetsbrev, ett antal debattartiklar, nätverk samt deltagande vid utvalda event såsom Riksdagens lärarfortbildning, träffar för Europaparlamentets Sverigekontors ambassadörsskolor och juniorambassadörsnätverk, Rikskonferensen för anpassad skolgång, samt egna digitala event som ”MUCF idag”. För att snabbt komma i gång med att genomföra uppdraget, samt nå en högre kvalitet och större effekt, valde MUCF att lägga ett stort fokus på samarbeten med andra myndigheter och nationella ungdomsorganisationer.

Kommunikation och medial uppmärksamhet

Hemsidan, mucf.se/skolval, har fungerat som nav i all kommunikation. Här publicerades viktiga datum, material och instruktioner för EU-skolvalet, samt filmklipp med politiker, tjänstepersoner och skolpersonal. I inlägg på sociala medier, nyhetsbrev eller pressmeddelanden hänvisade myndigheten alltid vidare till webbplatsen för mer information.

MUCF skickade löpande under skolvalsarbetet nyhetsbrev till samtliga skolor med information om skolvalet och MUCF:s demokratistöd, såsom ”Demokratipaketet för skolan” samt möjligheter inom olika EU-program. Intervjuer och hälsningar från politiker, unga, representanter för våra EU-institutioner, andra myndigheter med flera inkluderas i nyhetsbreven, såsom exempelvis socialministern, skolministern, EU-ministern, europaparlamentariker, Valmyndigheten, Sveriges representanter i EU:s ungdomsdialog, utbildningschefen i Karlstad, chefredaktören på 8 sidor samt lärare och elever på olika skolor. Myndigheten tipsade även i dessa om andra myndigheters och nationella aktörers relevanta stöd och event, däribland Skolverkets och Forum för levande historias ”Demokratistegen”, Myndigheten för psykologiskt försvars kampanj ”Bli inte lurad”, Riksdagens ”Val till Europaparlamentet 2024”, Specialpedagogiska skolmyndighetens ”Läromedlet EU, FN och Norden”, Myndigheten för delaktighets ”Checklista för tillgängliga val” och Utbildningsradions EU-program. 14 nyhetsbrev skickades ut till alla skolor inför, under och efter EU-skolvalet.

Pressmeddelanden skickades både inför, under och efter valet. Dessa följdes upp av såväl lokal som nationell media. EU-skolvalet uppmärksammandes över 160 gånger i media.

Event

Satsningen på att sprida skolval har resulterat i över 11 000 deltagare genom de event som MUCF har anordnat och deltagit vid, vilket är en ökning jämfört med riksdagsskolvalet 2022 som även det hade god spridning. En viktig anledning till den stora spridningen är troligtvis att myndigheten utöver att nyttja sina egna befintliga eventkanaler ”MUCF idag” och ”MUCF-dagarna” även samarbetade med andra aktörer i att arrangera gemensamma event:

- webinarium ”EU-kunskap för lärare” med Europaparlamentets Sverigekontor och Demokratimentorsnätverket
- föreläsning på Riksdagens lärarfortbildning
- livesändning ”Panelsamtal med politiker” i samarbete med Europaparlamentets Sverigekontor och gymnasieskolan YBC, ett politiskt samtal på YBC i Nacka där flera skolor, politiker samt även Europaparlamentets ordförande Roberta Metsola deltog. Denna följdes av över 2000 personer digitalt och 100 personer på plats på skolan, främst elever och skolpersonal,
- livesändning ”Alla ska ha möjlighet att rösta” om tillgänglighet i valet i samarbete med Myndigheten för delaktighet, Sveriges Kommuner och Regioner, Myndigheten för tillgängliga medier, EU-kommissionens representation i Sverige och funktionshinderorganisationer.
- digital ”Valupptakt: Vikten av ungas demokratiska delaktighet i EU och Sverige” i samarbete med Europaparlamentets Sverigekontor, Youth 2030, Myndigheten för tillgängliga medier, EU-kommissionens representation i Sverige, skolor, Skolverket, Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd och Demokratimentorsnätverket. Ett stort antal elever, skolor, myndigheter, elev- och ungdomsorganisationer deltog. Denna följdes av över 2000 personer digitalt, främst lärare och elever (i klassrum eller på hela skolan), och 50 personer på plats i Europahuset i Stockholm.

Samarbeten

Valmyndigheten har varit en nära kontakt framför allt i samband med uppstart av EU-skolvalet och planering av datum, samt vid beställning av valkuvert och valsedlar, inklusive valkuvert med punktskrift. Valmyndigheten har även varit behjälplig med frågor som uppstått runt valet, såväl före som efter valet.

Tillsammans med lärare och skolledare som demokratimentorer och elevorganisationerna Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd och Elevernas riksförbund har MUCF i samverkan med Skolverket och Forum för levande historia drivit Demokratimentorsnätverket. Syftet med nätverket är att ge unga elever en ökad demokratisk medvetenhet och kompetens genom att stärka skolans roll i demokratin och skolans demokratiarbete. Det har nätverket gjort genom inspirations- och kunskapsträffar – öppna för alla med koppling till skolans värld. Demokratimentorsnätverket skapades under 2022 som ett stöd inom riksdagsskolvalet 2022 och har därefter drivits vidare utifrån en bredare demokratiansats, med fokus inte enbart på skolval utan till att främja ungas delaktighet genom skolans värdegrundsuppdrag och demokratiarbete, där skolval är en viktig del. 2024 fokuserade nätverket på EU-skolvalet 2024 och ”Demokratistegen” – en arbetsmodell och resursbank för att skolor ska kunna arbeta mer effektivt med sitt demokratiuppdrag som Skolverket och Forum för levande historia ansvarar för. Modellen hjälper till att utveckla skolmiljö och undervisning, motverka diskriminering och rasism samt främja kritiskt tänkande. Den ger en gemensam förståelse för utvecklingsbehov och en tydlig

struktur för arbetet. De båda regeringsuppdragen har genom Demokratimentorsnätverket haft ett gott utbyte av kunskap, utveckling och spridning.¹⁴

För att effektivt lyfta och sprida EU-kunskap och information om EU-valet har myndigheten samarbetat nära såväl internt med internationella avdelningen, som externt främst tillsammans med Europaparlamentets kontor i Sverige, men även med EU-kommissionens representation i Sverige. Flera mindre och två större digitala event anordnades ihop med Europaparlamentets kontor i Sverige inför EU-skolvalet och EU-valet. Här kan nämnas exempelvis

- informationsseminariet ”EU-kunskap för lärare” med målet att höja lärarnas egna EU-kompetens eftersom tidigare studier visat att den är låg och att lärare därför undviker att undervisa om EU¹⁵,
- livesändning 15 mars med ”Frågestund med Europaparlamentet talman Roberta Metsola” samt ”Panelsamtal med politiker” om frågor som elever pekat ut som särskilt intressant att prata om. Sändningen skedde i samarbete med och på gymnasieskolan YBC Nacka.
- livesänd valupptakt 7 juni på Europahuset i Stockholm i samband med Europadagsfirandet. Ett stort antal myndigheter och nationella ungdomsorganisationer deltog i programmet, såsom Skolverket, Myndigheten för tillgängliga medier, Vi Unga, Sveriges Elevråd och Youth 2030.
- möjligheten att söka projekt med demokrati som tema genom EU-programmen Erasmus+, Europeiska solidaritetskåren och CERV lyftes genomgående i presentationer för att visa hur organisationer och unga själva kan få muskler för att främja ungas demokratiska delaktighet.

Flera skolor visade sändningarna på sin skola, och deltog även i programmet genom att deras elever ställde frågor eller delade med sig av sina skolvalsarbeten live.

MUCF har samarbetat med Göteborgsregionen på två sätt:

- dels deltog de i arbetet med att uppdatera lärarhandledningen ”EU är din vardag” (tidigare ”Ditt val 2019”), som ursprungligen togs fram inför det förra EU-skolvalet. Handledningen utvecklades för att få ett bredare innehåll och kunna användas även efter EU-valet. Den skickades till samtliga anmälda skolor i valpaketet och finns även tillgänglig digitalt i MUCF:s demokratipaket för skolan.
- dels har MUCF deltagit vid flera möten med olika skolinitiativ som Göteborgsregionen driver på uppdrag av Europaparlamentets Sverigekontor. Dessa initiativ inkluderar EU-skolambassadörer, EPA-skolor och juniorambassadörer, där syftet är att sprida kunskap om EU och engagera elever och lärare i europeiska frågor.

¹⁴ För mer information se ”Vi som har utvecklat Demokratistegen” på sidan ”Om Demokratistegen”, <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/demokratistegen#h-OmDemokratistegen>

¹⁵ EU på hemmaplan (SOU 2016:10)

För att lyfta vikten av tillgänglighet och jämlikhet som en röd tråd genom hela EU-skolvalet har myndigheten samarbetat med

- Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, genom att exempelvis delta vid den digitala ”Mötesplats Anpassad skola” som SPSM anordnar tillsammans med Skolverket. SPSM har hjälpt till att skicka vidare riktade utskick till anpassade skolor och MUCF har spridit information som SPSM tagit fram med anledning av valet
- Myndigheten för delaktighet, MFD, exempelvis genom att dels samarrangera en sändning ”Alla ska kunna rösta” inför valet, 3 maj, där även Funktionsrätt Sverige deltog, med fokus på att alla ska kunna rösta, dels få information om bra stöd till skolor samt stöd i spridningen av EU-skolvalet, däribland MFDs checklista för tillgängliga
- Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, och nyhetssidan 8 sidor, för utbyte av lättläst kunskapsmaterial såsom ”Dags att rösta – EU-valet 2024” och stöd i spridning av EU-skolvalet.

Det operativa arbetet

Anmälningssperioden

Skolor kunde anmäla sig till EU-skolvalet mellan den 15 januari och 21 mars, med möjlighet till sena anmälningar fram till den 22 mars. Anmälningssperioden kommunicerades bland annat genom en sändning av ”MUCF idag” den 31 januari, som fungerade som en officiell kickoff för EU-skolvalet 2024. Under anmälningssperioden inkom anmälningarna kontinuerligt. På grund av den korta tidsramen fanns det dock inte möjlighet att systematiskt granska alla inkomna anmälningar i realtid. Detta ledde till att skolvalsteamet behövde kontakta skolorna för att begära kompletteringar, både under och efter anmälningssperiodens slut.

Utskick av material till skolorna

Till EU-skolvalet beställdes 2 816 000 valsedlar, med lika många från varje parti samt blanka valsedlar. Det beställdes även 256 000 valkuvert. Beställningarna skulle anlända till MUCF:s packlokal den 21 mars, men på grund av förseningar anlände de sista valsedlarna först den 26 mars. MUCF beställde valsedlar från samtliga partier som fått minst 1 procent av rösterna i något av de senaste två Europaparlamentsvalen:

- Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
- Centerpartiet
- Kristdemokraterna
- Liberalerna
- Miljöpartiet de gröna
- Moderaterna
- Piratpartiet
- Sverigedemokraterna
- Vänsterpartiet
- Världigt Liv¹⁶.

¹⁶ Inför EU-valet 2024 ingick Feministiskt Initiativ och Partiet Vändpunkt i valsamverkan genom att kandidater från de båda partierna ingick i en gemensam lista under namnet Världigt Liv.

MUCF beställde en likadan valurna som användes under riksdagsskolvalet 2022.

De valpaket som skickades till de 422 anmälda skolorna, mellan den 26 mars och 16 april innehöll:

- Hälsning från MUCF:s skolvalsteam
- Fyra affischer: "Gör din röst hörd", "Ta del av valresultatet", "Så röstar du" samt "EU angår oss alla"
- Valsedlar och valkuvert
- Valurna
- Instruktionshäfte
- Steg för steg hur skolvalet genomförs
- Lärarhandledningen "EU är din vardag"
- Broschyr: Riksdagens "EU på 10 minuter"
- Metodmaterialet "Europabarometern"
- Metodmaterialet "Klimatet, miljö och EU"
- Skolvalsklistermärken för de elever och lärare som anordnade skolvalet
- Flyer för MUCF:s "Demokratipaket för skolan"

Eftersom skolorna kunde genomföra sina EU-skolval från och med den 15 april ombads skolorna att ange vilka veckor de avsåg genomföra sina skolval när de anmälde sig. Skolor som hade en tidig genomförandeperiod, samt skolor som inte angav någon period, prioriterades först när MUCF packade och skickade ut valpaketet. Den snäva tidsramen innebar att en del skolor fick sina valpaket dagen innan eller på samma dag som deras val skulle genomföras. Eftersom valpaketet innehöll både instruktioner och tryckmaterial som stöd i genomförandet innebar troligen den sena ankomsten av valpaketet en kvalitetssänkning i upplevelsen för både elever och personal på de berörda skolorna.

Valperiod, inklusive hantering och presentation av resultat

Valperioden för EU-skolvalet var den 15 april till den 31 maj. Under den perioden genomförde skolorna sina val och rapporterade in resultaten. MUCF gick därefter igenom dessa och sammanställde ett preliminärt valresultat som publicerades på webbplatsen den 10 juni, dagen efter EU-valets resultat släpptes den 9 juni. Vid denna tidpunkt hade de flesta elever redan gått på sommarlov vilket försvårade att nå ut med skolvalsresultatet och för skolorna att arbeta aktivt med valresultatet. Detta upplevde många skolor som mycket negativt och en skola valde även att hoppa av efterarbetet. Valresultatet skickades direkt till de elever och skolpersonal som anmält sig till resultatutskick.

Statistikgenomgång och presentation av skolvalsresultatet

Efter valperioden lade myndigheten ner ett stort arbete på att bearbeta den slutgiltiga statistiken utifrån flera olika faktorer, däribland skolform eftersom tidigare utvärderingar visat att det fanns stora skillnader i deltagande utifrån den faktorn. Med erfarenhet från tidigare skolval, valde myndigheten att direkt vid tilldelningen av uppdraget göra en satsning på att ta fram ett skolvalssystem som skulle göra resultat- och statistikprocessen mindre tidskrävande, framför allt genom att koppla skolvalssystemet till Skolverkets skolenhetsregister. Detta arbete var omfattande och pågick under hela genomförandearbetet. Även fast vissa framsteg gjordes var systemet inte helt i mål när det slutgiltiga valresultatet skulle tas fram. Valresultatet publicerades därför först den 30 september.

En extern utvärdering genomfördes med hjälp av enkäter som skickades i direkt anslutning till presentationen av skolvalsresultatet, se rapport i bilaga 1a samt tabellrapport i bilaga 1b. Enkäten skickades dels till elever via sms och mail, dels till skolpersonal via mail i direkt anslutning till presentation av det preliminära valresultatet. Myndigheten erbjöd både en längre och en kortare elevenkät. Utifrån utvärderingsresultatet genomfördes även en fristående policy brief som fokuserade enbart på information om partibesök på skolor, se bilaga 2.

EU-skolvalets tidslinje

2023

- **14 och 21 december:** Skolvalsuppdraget tilldelas MUCF: 2023

2024

- **15 januari–21 mars:** Anmälan öppen
- **26 mars–16 april:** Utskick av valpaket
- **15 april–31 maj:** Skolval genomfördes
- **10 juni:** Presentation av preliminärt resultat
- **10 juni–30 september:** Genomgång av resultat och utvärdering
- **30 september:** Presentation av slutgiltigt resultat

Resultat och analys

Deltagandet ökade, men fortsatt lägre än i riksdagsskolval

Fler skolor och fler elever deltog i EU-skolvalet 2024, jämfört med tidigare EU-skolval.

Skolor som deltog i EU-skolval:

- **2024:** 422 skolor anmälde sig, 366 genomförde valet.
- **2019:** 377 skolor anmälde sig, 315 genomförde valet.
- **2014:** 273 skolor anmälde sig, 234 genomförde valet.

Antalet deltagande skolor ökade med 16 procentenheter från 2019 och 56 procentenheter från 2014.

Totalt antal elever och valdeltagande:

- **2024:** 155 000 elever kunde rösta, 86 000 röstade (55,3 procent).
- **2019:** 140 000 elever kunde rösta, 66 000 röstade (47,0 procent).
- **2014:** 98 000 elever kunde rösta, 45 000 röstade (45,8 procent).

Deltagande elever ökade med 11 procentenheter sedan 2019 och 58 procentenheter sedan 2014.

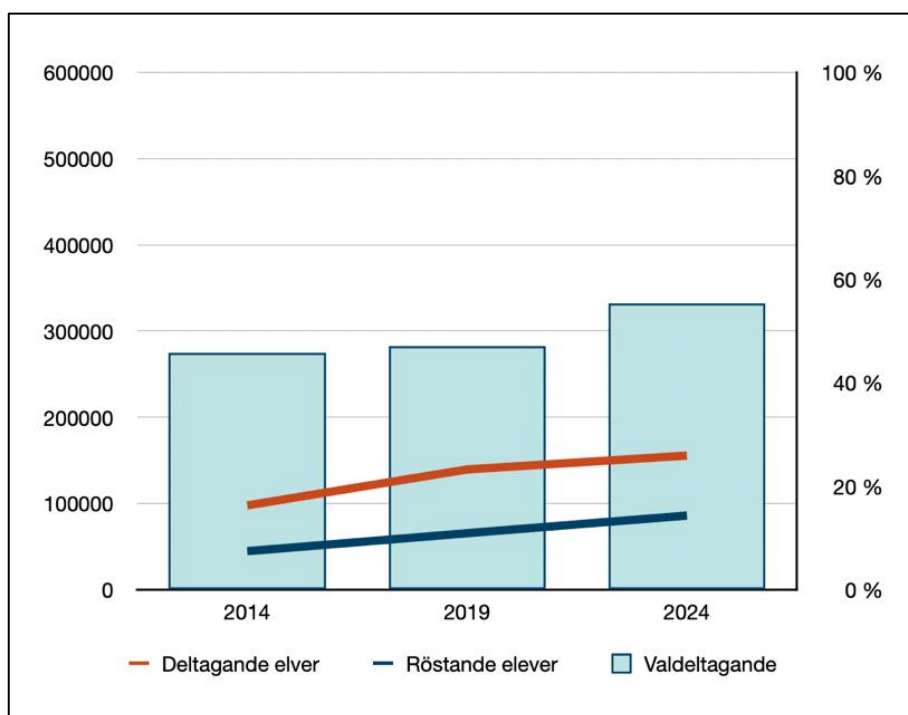
Valdeltagandet ökade med 8 procentenheter från 2019 och nästan 10 procentenheter från 2014 (figur 1).

Valdeltagande per skolnivå 2024:

- **Högstadiet:** 30 000 elever kunde rösta, 81 procent deltog.
- **Gymnasiet:** 123 000 elever kunde rösta, 49 procent deltog.

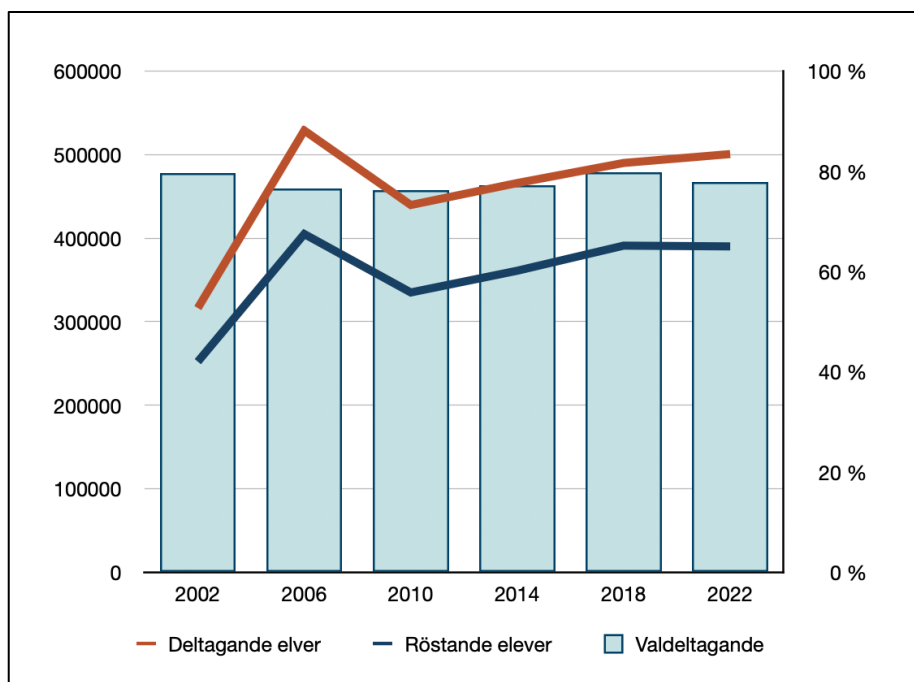
Tittar man enbart på EU-skolval, så har deltagande elever i EU-skolvalet ökat stadigt sedan 2014 då första EU-skolvalet hölls, från 100 000 till drygt 150 000, men likt EU-valet har valdeltagandet varit betydligt lägre jämfört med riksdagsskolval och riksdagsval, mellan 46 och 55 procent.

Figur 1. Antal deltagande elever och valdeltagande i procent över tid i EU-skolval.

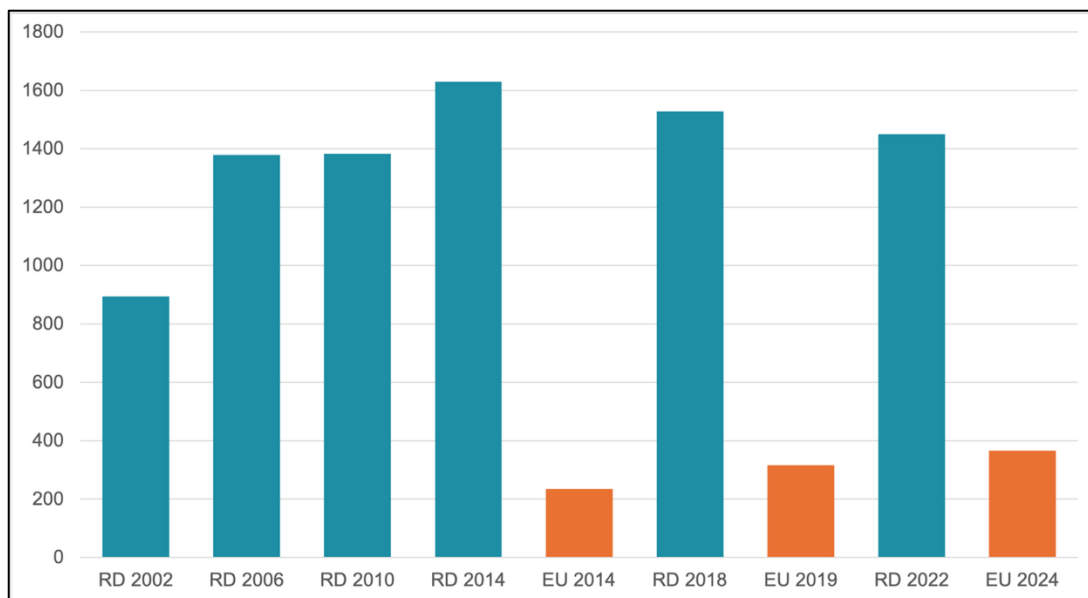
Jämfört med riksdagsskolval är både antalet deltagande skolor, antal elever och antal röstande elever betydligt lägre. Antalet deltagande och röstande elever i riksdagsskolvalet över tid sedan 2002 var som högst 2006. 2010 gick deltagandet ner för att därefter svagt öka relativt konstant. Valdeltagandet har varierat mellan 76 och 80 procent (figur 2).

Figur 2. Antal deltagande elever och valdeltagande i procent över tid i riksdagsskolval.

Över tid, i de nio skolval som hållits mellan 2002 och 2024, har antalet deltagande skolor varit betydligt högre när det gäller riksdagsskolval jämfört med EU-skolval (figur 3). Detta visar på samma trend som vi ser i samhället och våra allmänna val; att EU-val inte prioriteras och engagerar i lika hög grad som riksdagsval.

Figur 3. Antal deltagande skolor i riksdagsskolval respektive EU-skolval över tid.

Totalt har skolval under perioden 2002–2024 resulterat i 2 330 768 elevröster på de deltagande skolorna. Skolval är därmed en av de största demokratiseringsåtgärderna för unga i Sverige. Snittet för valdeltagande i skolvalen till de allmänna valen är 77,9 procent och för valet till Europaparlamentet 49,4 procent.

Skillnader i deltagande

Fördelat över skolform och program så ökade samtliga sitt deltagande något, men likt tidigare skolval är det fortsatt stor skillnad mellan vilka skolor som deltar i demokratiseringen.

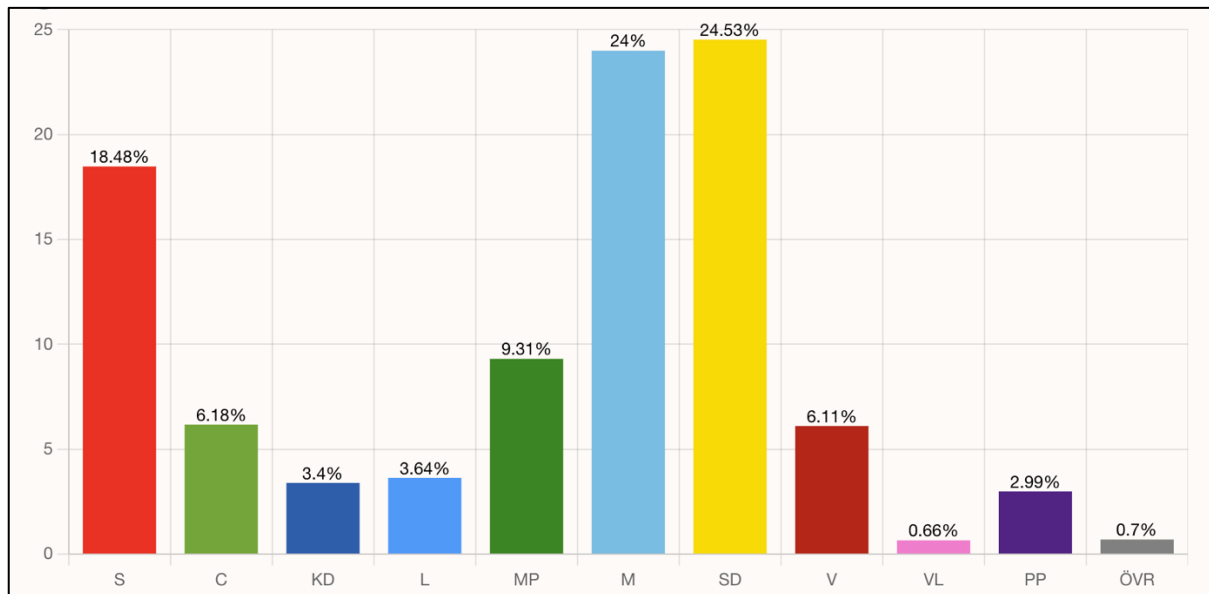
- **Gymnasieskolor med yrkesprogram** hade högst deltagande i EU-skolvalet 2024 med 31,9 procent, samma trend som i riksdagsskolvalet 2022, en ökning med 16,3 procent sedan EU-skolvalet 2019. Vid tidigare skolval har deras deltagande varit betydligt lägre.
- **Kommunala skolor** hade fortsatt högre deltagande än **fristående skolor**, 18,8 procent jämfört med 12,6 procent. Det är en ökning med 1,8 procentenheter respektive 1,6 procentenheter sedan EU-skolvalet 2019, men betydligt lägre än vid riksdagsskolval.
- **Anpassade skolor** hade ett lågt deltagande på 12,2 procent, vilket följer tidigare skolvalstrender. Det är dock en ökning med 2,8 procentenheter jämfört med föregående EU-skolval 2019.
- **Skolor i socioekonomiskt utsatta områden** deltog i lägst utsträckning i EU-skolvalet 2024, 11,5 procent, trots att de deltog i hög grad i riksdagsskolvalet 2022. Deltagandet var dock en ökning på 1,5 procentenheter jämfört med 2019.

Deltagandet skiljer sig också i landet. I EU-skolvalet hade fem av tio kommuner skolor som deltog (139 kommuner), jämfört med 9 av 10 i riksdagsskolvalet 2022 (258 kommuner).

Detta visar att det fortsatt finns behov av att undanröja de hinder som finns för att unga ska kunna delta i skolvalet på jämlika villkor.

Valresultat

Figur 4: Resultat i EU-skolvalet

Valresultat över tid

Valresultat över tid finns att ta del av på MUCF:s webbplats, mucf.se/skolval.

Områden som påverkade elevernas val

Frågor relaterade till trygghet och välfärd påverkade elevernas partival mest, däribland fördelning av makt och inflytande mellan killar och tjejer (jämslälldhetsperspektiv), medan frågor om ekonomi och arbetsmarknad hade mindre betydelse för dem.

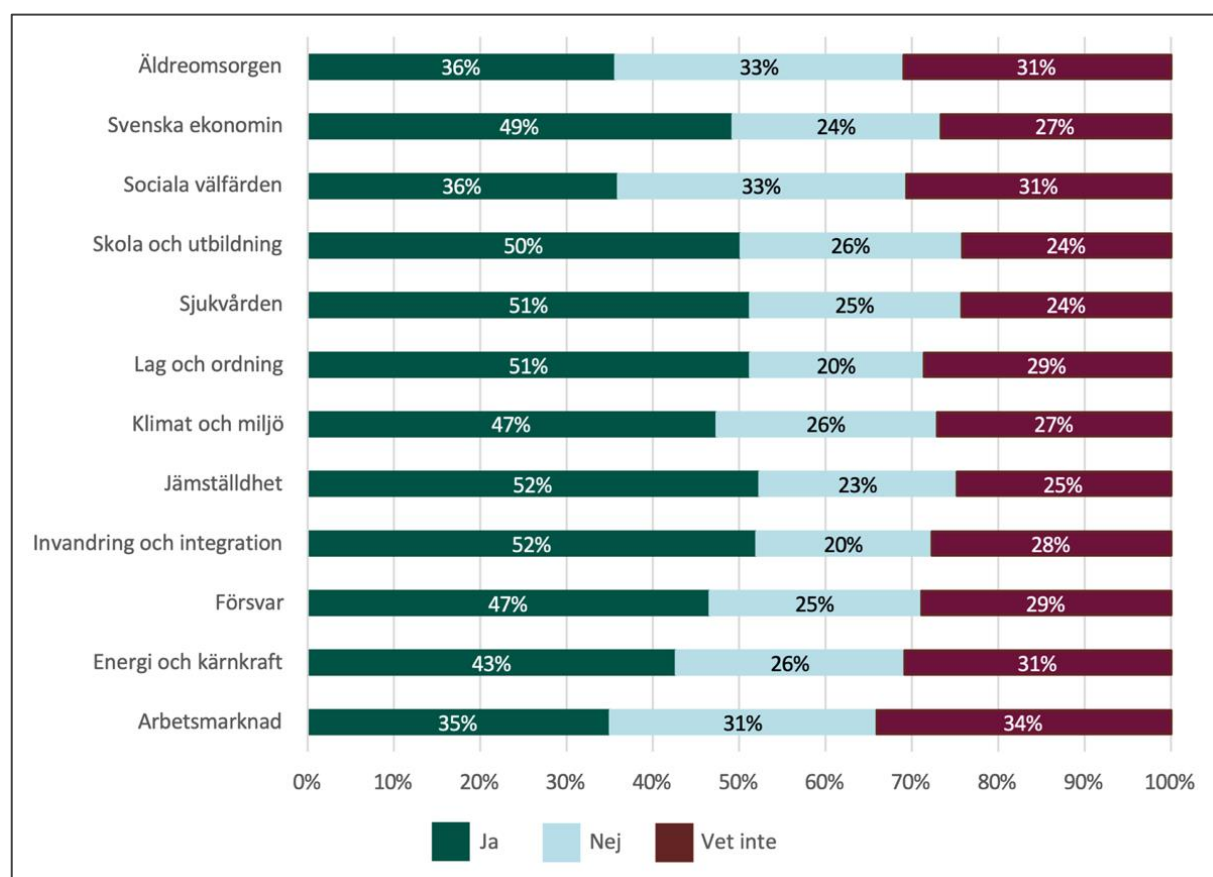
Eleverna påverkades mest av följande områden:

- Jämslälldhet (52 procent påverkan)
- Invandring och integration (52 procent påverkan)
- Lag och ordning (51 procent påverkan)
- Sjukvård (51 procent påverkan)

Eleverna påverkades minst av följande områden:

- Arbetsmarknad (35 procent påverkan)
- Äldreomsorg (36 procent påverkan)
- Social välfärd (36 procent påverkan)

Figur 7. Områden som påverkade elevernas val.

Resultaten från EU-skolvalet visar att unga i hög grad påverkades av frågor som jämställdhet, invandring och integration samt lag och ordning. Detta ligger i linje med rapporten *Generation Genväg*¹⁷, som beskriver hur unga i en osäker omvärld tenderar att prioritera trygghet och stabilitet. Att dessa frågor dominerar kan också kopplas till den ökade politiska höger vinden bland unga, där konservativa ideal och tydliga samhällsstrukturer har blivit mer framträdande.

I samband med EU-skolvalet blir detta särskilt relevant, då många av de mest påverkande frågorna är centrala även på europeisk nivå. Frågor om migration, säkerhet och rättsstatsprinciper diskuteras flitigt inom EU, vilket innebär att ungas åsikter och engagemang i dessa frågor kan få en direkt inverkan på framtida EU-politik. Samtidigt fick frågor som arbetsmarknad och äldreomsorg mindre påverkan, vilket kan spegla en distansering från traditionell välfärdspolitik till förmån för trygghets- och identitetsrelaterade frågor.

Att unga genom skolvalet får reflektera över och ta ställning i dessa frågor är avgörande för att stärka det demokratiska deltagandet i framtida val. Skolvalet fungerar därmed inte bara som en övning i demokrati, utan också som en indikation på vilka politiska frågor som engagerar nästa generation väljare.

¹⁷ Futurion, 2024: Generation Genväg <https://futurion.se/ny-rapport-generation-genvag/>

Skolval behövs för ökad och jämlik kunskap

MUCF genomförde dels en extern utvärdering av EU-skolvalet 2024, dels en utvärdering av skolval över tid 2002–2024. Utifrån utvärderingen av EU-skolvalet 2024 gjordes även en fristående policy brief med fokus på partibesök på skolor.

I utvärderingen av skolval över tid, 2002–2024 framgick följande:

- Skolval främjar demokratiska värderingar i samhället.
- Skolval är en övning i demokratiska färdigheter.
- Skolval är en insats som främjar jämlikhet i ungas demokratiska kunskaper och färdigheter.
- Skolval är en möjlighet att fånga in ungas röster.

De viktigaste slutsatserna från de drygt 1000 elevers och 120 skolpersonals enkätsvar av EU-skolvalet 2024 var följande:

- Engagemanget att rösta bland elever var lägre i EU-skolvalet än vid riksdagsskolvalet 2022. Trots detta visade 42 procent av eleverna på skolor utan skolval ett intresse för att delta och EU-skolvalsvaldeltagandet blev högre än det allmänna EU-valdeltagandet (55 procent jämfört med 53).
- De svarande eleverna angav att skolvalet förbättrade deras kunskap om röstande (63 procent) och demokratiskt deltagande (56 procent). Skolan var den viktigaste informationskällan (42 procent), följt av andra elever (22 procent) och sociala medier (17 procent).
- Skolpersonalen såg skolvalet som en viktig del av skolans demokratiarbete (98 procent) och upplevde att deras roll stärktes efter EU-skolvalet (88 procent). Majoriteten (90 procent) samarbetade med elever, men färre (13 procent) med sin kommun eller med civilsamhället (7 procent). Ytterst få angav att de samarbetade med andra skolor (4 procent). Tillgänglighetsarbetet var bristfälligt, med fokus främst på fysisk tillgänglighet och i mindre grad tillgänglig information.
- MUCF:s stöd upplevdes som positivt (83 procent), däribland MUCF:s ”Demokratipaket till skolan.”
- Majoriteten (82 procent) av skolorna planerade att fortsätta det upparbetade engagemanget.

EU-skolvalet och även tidigare skolval uppskattas av både lärare och elever och fyller sitt syfte väl. Såväl EU-skolvalets utvärdering 2024 och tidigare utvärderingar visar att fler unga lärt sig hur det går till att rösta, blivit mer intresserade av politik och att engagera sig i samhället, vilket är i linje med såväl Sveriges som EUs ungdomspolitiska mål. Intresset bland unga i Sverige att engagera sig partipolitiskt är annars lågt¹⁸ med ett minskande valdeltagande bland unga, för första gången på decennier efter riksdagsvalet 2022, särskilt bland unga med utländsk bakgrund¹⁹.

¹⁸ MUCF, 2024: Ung idag 2024:2 - En fördjupande bild av ungas inflytande och delaktighet, 2021: Fokus 21 – Vilja att förändra

¹⁹ MUCF, 2024: Ung idag 2024:2 - En fördjupande bild av ungas inflytande och delaktighet

I utvärderingen av EU-skolvalet 2024 framkom även tendenser som visade att de som inte är födda i Sverige oftare uppgav att skolvalet förbättrat deras kunskap om demokrati och politik, jämfört med de unga som var födda i Sverige (73 procent jämfört med 63). Det kan tyda på att unga som inte är födda i Sverige hade en lägre kunskapsnivå från början. För dessa elever kan skolvalet spela en avgörande roll som en del av medborgarskapsundervisningen och ge en praktisk introduktion till det svenska och europeiska demokratiska systemen. Samtidigt kan språkbarriärer påverka förståelsen, vilket understryker vikten av klarspråk och lättläst information.

Anpassade skolor och skolor i socioekonomiskt utsatta områden deltog i lägst grad i EU-skolvalet 2024. Om dessa skolor, och skolor med många elever som har utländsk bakgrund, deltar i lägre utsträckning kan detta förstärka redan existerande skillnader i politiskt engagemang och kunskap. Sveriges unga har generellt goda demokratikunskaper, men i internationell jämförelse är Sveriges skillnad störst mellan högst och lägst presterande unga. Spridningen har också ökat.²⁰ Det är därför mycket viktigt att fortsatt ha fokus på att utjämna skillnader i olika skolors deltagande och att stärka det rättighetsbaserade ungdomsperspektivet genom att exempelvis unga med olika bakgrunder bjuds in att delta i genomförandet av skolval.

Pojkar uppgav i högre grad än flickor att de redan visste hur det gick till att rösta innan skolvalet (81 procent jämfört med 74). Andelen som lärt sig mer om politik och demokrati genom skolvalet var relativt jämnt fördelad mellan könen. Flickor var något mer benägna att uppge att de skulle rösta i framtida val. Här kan det utifrån ett jämställdhetsperspektiv vara relevant att fundera över varför det ser ut så.

Trots skolvalets betydelse deltog endast skolor i fem av tio kommuner i EU-skolvalet, jämfört med nio av tio vid riksdagsskolvalet 2022. Det är särskilt viktigt att främja lika förutsättningar för unga att ta del av skolval oavsett var de bor eller skolform, samt en ökad kunskap om Sveriges fyra inrikespolitiska nivåer; EU-, stat, region och kommun. Det är även viktigt att säkerställa en långsiktig utveckling för att alla både myndigheten och skolor ska kunna arbeta effektivt och långsiktigt med att stärka skolornas skolval, samt även stärka kopplingarna till övriga demokratiseringsåtgärder som tilldelas MUCF och andra myndigheter.

²⁰ Skolverket, 2023: ICCS: en studie om medborgar-, demokrati- och samhällsfrågor: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/internationella-jamforande-studier-pa-utbildningsomradet/iccs-internationell-studie-om-kunskaper-i-demokrati-och-samhallsfragor-hos-elever-i-arskurs-8#h-NagraresultatfranICCS2022>

Kommunikation och samarbete avgörande framgångsfaktorer

Under 2024 hade webbsidan mucf.se/skolval 33 345 sidvisningar. Den 10 juni presenteras det preliminära valresultatet. Resultatsidan hade den dagen över 15 000 sidvisningar. Totalt har resultatsidan haft 46 305 visningar under 2024.

Pressmeddelanden skickades både inför, under och efter valet. Totalt omnämns EU-skolvalet i 160 artiklar och nyhetsinslag i media på lokal, regional och nationell nivå. Här följer ett urval av nyhetsartiklar och inslag om EU-skolvalet.

Press innan skolval

- MUCF pressmeddelande: Nu öppnar anmälan till EU-skolvalet 2024: En av Sveriges största demokratiseringsningar för unga²¹
- MUCF Länsvisa pressmeddelanden, som resulterade i ett trettiotal länsvisa debattartiklar: MUCF anordnar EU-skolval 2024: Vi hoppas att alla elever i xx län får chansen att delta.²²

Press under skolval

- MUCF webbnyhet: EU-skolvalet är igång – 200 000 elever får möjlighet att rösta²³
- Sveriges Radio: Lågt intresse för att hålla EU-skolval²⁴
- Skolledaren: Debatt: Skolval till EU en viktig demokratiskola²⁵
- SVT Nyheter Dalarna: Kraftig ökning av skolor i Dalarna som genomför EU-skolval²⁶
- Nerikes Allehanda: Övning inför framtiden när Kumlaby skola går till EU-val²⁷
- MUCF pressmeddelande: Valupptakt i EU-skolvalet och firande av Europadagen den 7 maj²⁸

²¹ 2024-01-15, mucf.se/om-oss/pressmeddelanden/nu-oppnar-anmalan-till-eu-skolvalet-2024-en-av-sveriges-storsta

²² 2024-02-09, mucf.se/om-oss/pressmeddelanden/mucf-anordnar-eu-skolval-2024-vi-hoppas-att-alla-elever-i-varmlands-lan-far

²³ 2024-04-19, mucf.se/om-oss/aktuellt/eu-skolvalet-ar-igang-200-000-elever-far-mojlighet-att-rosta

²⁴ 2024-04-15, sverigesradio.se/artikel/lagt-intresse-for-att-halla-eu-skolval

²⁵ 2024-04-15, skolledaren.se/aktuellt/nyheter/2024/1/debatt-skolval-till-eu-en-viktig-demokratiskola/

²⁶ 2024-05-10, svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/kraftig-okning-av-skolor-i-dalarna-som-genomfor-eu-skolval

²⁷ 2024-05-13, na.se/2024-05-13/ovning-infor-framtiden-nar-kumlaby-skola-gar-till-eu-val/

²⁸ 2024-05-03, mucf.se/om-oss/pressmeddelanden/valupptakt-i-eu-skolvalet-och-firande-av-europadagen-den-7-maj

Press efter skolval

- MUCF webbnöhet: Fler skolor och ökat valdeltagande i EU-skolvalet, men många elever får inte chansen att göra sin röst hörd²⁹
- Dagens samhälle: Ökat valdeltagande i skolorna – SD störst³⁰
- Sveriges Radio Västmanland: Bra betyg till Västmanland – många röstade i EU-skolvalet³¹
- TV4Nyheter: SD största parti bland skolelever: ”Man vet vad de tycker och tänker”³²
- SVD: Sociala medier – vägen till valvinst hos unga³³

Samarbeten gav gott resultat

- De båda regeringsuppdragen ”Demokratistegen”, som drivs av Skolverket och Forum för levande historia, och EU-skolvalet har genom Demokratimentorsnätverket haft ett bra utbyte av kunskap, utveckling och spridning. Här kan nämnas att stora delar av MUCF:s ”Demokratipaket för skolan” finns med i Demokratistegens resursbank.
- Samarbetet med Valmyndigheten har resulterat i att vi kunnat nå ut med ett tydligare och starkare budskap om vikten att rösta genom att de delat information såväl i nyhetsbrev som vid sändningar som MUCF anordnat för skolor.

²⁹ 2024-09-27, mucf.se/om-oss/aktuellt/fler-skolor-och-okat-valdeltagande-i-eu-skolvalet-men-manga-elever-far-inte-chansen

³⁰ 2024-06-10, dagenssamhalle.se/styrning-och-beslut/demokrati/okat-valdeltagande-i-skolorna-sd-storst/

³¹ 2024-06-11, sverigesradio.se/artikel/bra-betyg-till-vastmanland-manga-rostade-i-eu-skolvalet

³² 2024-06-11, tv4.se/artikel/6UT7bJvzNaq9Y3cnO4al0g/sd-stoerst-bland-bland-skoleleverna-man-vet-vad-de-tycker-och-taenker

³³ 2024-06-12, svd.se/a/kw3gkB/sociala-medier-vagen-till-valvinst-hos-unga

- Flera mindre och två större digitala event genomfördes i samarbete med främst Europaparlamentets kontor i Sverige, men även med EU-kommissionens svenska representation. Tillsammans nådde de över 4000 visningar. Här kan nämnas exempelvis
 - informationsseminariet "EU-kunskap för lärare" med målet att höja lärarnas egna EU-kompetens,
 - livesändning 15 mars med "Frågestund med Europaparlamentets Sverigekontors talman Roberta Metsola" samt "Panelsamtal med politiker" om frågor som elever pekat ut som särskilt intressant att prata om. Sändningen skedde i samarbete med och på gymnasieskolan YBC Nacka.
 - Livesänd valupptakt 7 juni på Europahuset i Stockholm i samband med Europadagsfirandet. Ett stort antal myndigheter och nationella ungdomsorganisationer deltog i programmet, såsom Skolverket, Myndigheten för tillgängliga medier, Vi Unga, Sveriges Elevråd och Youth 2030.

Flera skolor visade sändningarna på sin skola, och flera deltog även i programmet genom att deras elever ställde frågor eller delade även med sig av sina skolvalsarbeten live.

- Samarbetet med Göteborgsregionen, genom uppdatering av EU-lärrarhandledningen samt flertal träffar med EU-skolambassadörer, EPA-skolor och juniorambassadörer som Göteborgsregionen driver på uppdrag av Europaparlamentets Sverigekontor, resulterade i en gemensamt bredare spridning av EU-skolvalet och vikten av EU-kunskap. Exempelvis blev EU-lärrarhandledningen myndighetens mest spridda publikation under 2024 med ca 4300 exemplar.
- Samarbetet med Specialpedagogiska skolmyndigheten, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för tillgängliga medier och nyhetssidan 8 sidor, hjälpte MUCF att nå fram till anpassade skolor och lyfta vikten av tillgänglighet i alla skolor.
- Det engagemang som väckts genom skolvalet, i kombination med gemensamma insatser inom MUCF, har lett till ett ökat intresse för demokratifrågor bland unga och en kraftig ökning av projektansökningar inom Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren – från 18 år 2021 till 71 år 2024 – där skolvalet fungerat som en inkörsport till fortsatt engagemang.

Många elever får inte träffa politiker då partibesök prioriteras olika

Minskande valdeltagande i våra allmänna val och partipolitiskt deltagande, framför allt bland unga³⁴, understryker vikten av att lyfta fram skolval och val som ett centralt demokratiskt verktyg. Genom skolvalsuppgifterna över tid och genom den kunskap som MUCF tar fram kring ungas inflytande och delaktighet, såsom ”Fokus”, ”Ung idag” och ”Attityd och värderingsstudier”, har myndigheten sett att många unga inte träffar politiska företrädare och att det finns flera utmaningar i skolors samarbete med politiska ungdomsförbund och moderpartier.

Mot bakgrund av resultat i Fokus21-rapporten ”Vilja att förändra”³⁵ vill MUCF understryka vikten av låga trösklar till både partipolitiskt engagemang och civilsamhällesengagemang. För att sänka trösklarna är det avgörande att det finns kontaktytor mellan unga och organisationer och att unga har kunskap om olika vägar att kanalisera samhällsengagemang. I detta sammanhang får skolans förhållningssätt till besök en stor betydelse. MUCF ser ett stort demokratiskt värde i att skolan fungerar som en mötesplats där unga erbjuds ingångar till engagemang. Därför är det viktigt att såväl politiska partier och ungdomsförbund som andra civilsamhällesorganisationer välkomnas att besöka skolor och har tillgängliga kanaler för att fånga upp ungas åsikter och ge unga möjlighet att påverka. Möjligheter att framföra åsikter och få inflytande är viktigt både för förverkligandet av den ungdomspolitiska målsättningen och för att stimulera ungas samhällsengagemang. Tidiga erfarenheter av att bli lyssnad till och att få möjlighet att påverka kan vara en ingång till fortsatt engagemang och kan bidra till att skapa tillit till demokratiska processer.

Myndigheten menar att skolbesök har potential att skapa ökat intresse och förståelse för samhällsfrågor och politik. Det finns också ett särskilt värde i att unga får se och möta andra unga som är politiskt aktiva eller engagerade i civilsamhället. Myndigheten vill även betona att det är viktigt att partier och ungdomsförbund inte bara bjuds in i samband med valår. Det innebär en risk att vissa elever aldrig ges möjlighet att ta del av dessa besök.

Detta bekräftas exempelvis i MUCF:s ”Fokus21”-rapport, där flera ungdomsförbund lyfter att skolor ofta inte tillåter eller bjuder in till besök, vilket skapar stora skillnader mellan skolor och kommuner.

Förbunden beskriver att besök ofta begränsas till valår och ibland enbart till större evenemang där alla partier bjuds in. Det finns en utbredd osäkerhet bland skolor kring hur skollagens objektivitetskrav ska tolkas, vilket ibland leder till att enskilda partier utesluts helt.

Det är alltså inte alltid självklart att skolor tillåter partier att besöka skolorna, och inte heller att alla partier tackar ja till inbjudningar från skolor.

Utvärderingen visade att partibesök i skolor har en positiv inverkan på ungas politiska engagemang och förståelse för demokrati. Samtidigt tydliggjordes skillnader beroende på skolform, huvudman och bakgrund, vilket påverkar både tillgången till och intresset för partibesök. Skolpersonalens stöd och aktiva arbete med att inkludera politik i undervisningen var avgörande för att stärka ungas demokratiska

³⁴ MUCF, 2024, *Ung idag 2024:2*

³⁵ MUCF, 2021, *Fokus 21 - Vilja att förändra*

medvetenhet och delaktighet. Möten med politiker uppgavs ha en stor påverkan på ungas förståelse för demokrati och politik, men partibesök på skolor var relativt få.

Frekvens av partibesök

Få elever (25 procent) uppgav att de fått besök av politiska partier, vilket är en minskning jämfört med riksdagsskölvalet 2022 (40 procent). Gymnasieelever fick oftare besök än högstadieselever, och kommunala skolor hade fler besök än friskolor.

Former för partibesök

Vanligast var informationsbord (55 procent), följt av debatter och utfrågningar (29 procent). Skolpersonalen såg debatter som den vanligaste formen.

Skolpersonalens syn på partibesök

Nästan alla (95 procent) ansåg att besöken ökade elevers politiska intresse, men hinder för att bjuda in partier inkluderade brist på initiativ från partier, tidskrävande arbete och brist på lokaler.

Elevers upplevelser

En tredjedel av de elever som haft partibesök blev mer intresserade av politik. Var tionde elev blev mer intresserad av att bli medlem i ett parti. Utrikesfödda elever uttryckte generellt lägre intresse för politik än svenskfödda.

Detta visar att:

- Många elever som inte fått träffa politiker önskar att de hade fått det.
- Intresset för skolbesök från partier verkar vara lägre vid EU-val än vid riksdagsval.
- Det politiska intresset är större än viljan att engagera sig i ett parti, men även små öknings i medlemskap kan vara betydelsefulla.

Utifrån en analys av skolvalsutvärderingar över tid framkommer det bland annat många skolor inte bjuder in politiska företrädare alls. En tredjedel av de elever som svarade på skolvalsutvärderingen hade besök av politiska partier eller ungdomsförbund under skolvalen 2014 och 2022. Besöken var även vanligare på gymnasieskolor än högstadieskolor och på kommunala skolor jämfört med friskolor. Detta skapar en ojämlikhet där elever får olika möjligheter att möta partipolitiskt aktiva, vilket kan påverka deras möjlighet att utveckla demokratiska kunskaper och värderingar. Även om forskning om partibesökens effekter saknas, tyder studier på att ett demokratiskt skolklimat och aktiva inlärningsmetoder har positiva effekter på demokratilärande³⁶.

Forskning om skolans roll i ungas demokratilärande betonar vikten av ett öppet och inkluderande skolklimat. Miljöer med öppna diskussioner stärker elevers politiska självförtroende, attityder och vilja att delta i medborgerliga aktiviteter. Dessutom visar studier av demokratiundervisning i ett öppet

³⁶ Mittuniversitetet, Bolin, 2025, Påverkar partiets skolbesök elevernas politiska intresse? Fristående policy brief

klassrumsklimat förbättrar elevers demokratikunskaper och ökar deras intentioner till framtida politiskt deltagande.³⁷ Detta är även i linje med att arbeta utifrån ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv.

MUCF har under flera år arbetat för att främja och betona vikten av att unga möter politiska representanter, bland annat genom att lyfta fram detta i metodmaterial och informationsträffar för skolor, vid externa event, samt genom att skriva debattinlägg och utvärdera skolpersonals och elevers åsikter kring partibesök i skolor inför EU-valet och EU-skolvalet.³⁸ I linje med detta föreslår MUCF i ”Fokus21” att regeringen bör tillsätta en utredning som gör en bred översyn över regelverket kring skolbesök i syfte att öka förutsättningarna för politiska partier, deras ungdomsförbund samt civilsamhällesorganisationer att under ordnade former besöka skolor.

Långsiktighet och framförhållning behövs och efterfrågas

På nationell nivå saknar skolval i samband med våra allmänna val en tydlig roll inom skolans värdegrundsuppdrag och demokratiarbete, vilket gör det svårt för både skolorna och MUCF att genomföra dem hållbart och även upprätthålla engagemang mellan valåren. Skolpersonal ser det som en viktig del av demokratiarbetet, men brist på resurser och möjlighet att i tid planera in skolval i läsåret leder ofta till ad hoc-lösningar eller att skolvalet uteblir helt. Att regeringsbeslut fattas så nära in på det faktiska valet innebär svårigheter för myndigheten att planera, rekrytera och utföra uppdraget. En längre framförhållning skulle också möjliggöra ett stärkt samarbete mellan skolor och kommuner och därigenom ett mer hållbart arbete med skolval. Skolor har lyft önskemål om att kunna få tillgång till skolvalsresultatet innan det allmänna valet presenteras, särskilt vid EU-val då valet sker efter att många elever gått på sommarlov.

En stor del av arbetet för att uppnå både Sveriges och EU:s ungdomspolitiska mål sker på lokal nivå – i kommuner, civilsamhället, föreningar samt genom samverkan och olika projekt. MUCF har identifierat flera möjligheter med skolval, bland annat att stärka samarbetet mellan skolor och kommuner. Särskilt relevant är kopplingen till ungdomsenkäten LUPP, som ofta genomförs på skolor och ger värdefull insikt i ungas syn på sina liv, skolan, fritiden, samhället och framtiden. Under skolvalsuppdraget uppmanades såväl kommuner som skolor att använda sig av sina lokala LUPP-resultat i demokratisamtal med elever. Därigenom kopplades skolvalsarbetet till de ungas vardag och deras egna röster om olika frågor på lokal nivå. Studier visar att unga främst är intresserade av frågor som rör hur EU påverkar deras vardag samt deras möjligheter och rättigheter inom EU. Däremot är intresset för EU:s historia och beslutsprocesser lägre³⁹. Genom att använda LUPP i undervisningen om, för och genom demokrati kan skolor skapa större engagemang och relevans för eleverna eftersom LUPP just ger underlag kopplad till de ungas egna vardag. Samtidigt ger detta en möjlighet för kommuner och regioner att föra dialog med unga. Genom ökad samverkan mellan kommuners och skolors demokratiarbete kan vi mer effektivt arbeta mot både Sveriges och EU:s ungdomspolitiska mål.

³⁷ Skolforskningsinstitutet, 2022, Att lära demokrati – lärares arbetssätt i fokus

³⁸ MUCF, 2023 mucf.se/om-oss/pressmeddelanden/alla-elever-far-inte-samma-mojlighet-att-lara-sig-om-politik-och-demokrati

³⁹ MUCF, 2020: Kunskap och engagemang i EU

Förslag och bedömningar

Fler elever och skolor deltog i EU-skolvalet 2024 jämfört med tidigare EU-skolval 2019 och 2014, men betydligt färre skolor och elever deltog än vid riksdagsskolval. För att skolvalet ska nå fler och ytterligare stärka ungas demokratiska kunskaper och engagemang krävs långsiktighet, med fokus på att lyfta samtliga nivåer i svensk inrikespolitik – EU, riks, region och kommun.

Myndighetens förslag

MUCF föreslår att regeringen ger myndigheten i uppgift att genom skolval arbeta långsiktigt med att främja ungas valdeltagande. Uppgiften bör finansieras över utgiftsområde 1, anslag 6:1 Allmänna val och demokrati med 5 miljoner kronor årligen, alternativt genom att myndighetens förvaltningsanslag förstärks med motsvarande belopp. Inför och under valår behövs anslag för särskilda kostnader förknippade med skolvalets genomförande.

MUCF föreslår även att regeringen tillsätter en utredning som gör en bred översyn över regelverket kring skolbesök i syfte att öka förutsättningarna för politiska partier, deras ungdomsförbund samt civilsamhällesorganisationer att under ordnade former besöka skolor.

Det finns stora skillnader i valdeltagande mellan unga beroende på socioekonomiska förutsättningar i de områden där de bor. I riksdagsvalet 2022 minskade andelen unga som röstade, från 86 till 83 procent. Samtidigt ser vi att ungas politiska engagemang varierar beroende på bakgrund, skolform och tillgång till politiska möten i skolan.

MUCF har haft ansvar för skolvalsuppdrag sedan 2002 som hittills har resulterat i över 2,3 miljoner unga röster. Erfarenheter från skolvalsuppdragen 2002–2024 visar att MUCF:s samordnande roll har stärkt samarbetet med skolor, ökat målgruppskännedomen och möjliggjort mer behovsanpassat stöd.

Syftet med skolval är att öka elevers möjlighet att delta i samhället och politiska processer, genom att öka de ungas kunskap om demokrati och valförfarande. De senaste skolvalsutvärderingarna visar att fler unga har lärt sig hur det går till att rösta, blivit mer intresserade av politik och att engagera sig i ett politiskt parti. Skolval är en konkret och inkluderande metod som också bidrar till att minska skillnader i ungas demokratikunskap.

Ett långsiktigt uppdrag till MUCF gällande skolval avser att bidra till att ge fler skolor och elever möjlighet att delta i skolvalet, samt skapa mer jämlika möjligheter för alla unga att utveckla sitt intresse för samhällsfrågor och tilltro till demokratins institutioner. Långsiktigheten skulle ge myndigheten möjlighet att rekrytera fler skolor i områden som präglas av lågt valdeltagande. Det skulle också skapa bättre planeringsförutsättningar, stärka samarbeten och underlätta att skolvalet integreras i demokratiundervisningen. Uppdraget avser att bidra till att stärka regeringens arbete både inom ungdomspolitik och inom integrationspolitiken, avseende arbetet mot utanförskap.

MUCF avser att kontinuerligt, även i mellanvalsperioderna, arbeta för att få fler skolor att delta i skolvalen, med särskilt fokus på de unga som traditionellt inte deltar i och som har låg kunskap om demokratin. En viktig del av arbetet är att redan inför ett valår förbereda skolor och elevorganisationer i skolvalets genomförande. Ett sådant arbete är en prioritering och ambitionshöjning som inte ryms inom myndighetens nuvarande anslag.

De viktigaste målgrupperna är skolledare, lärare och skolans övriga personal. Betydelsefulla samarbetspartner är elevorganisationer, politiska ungdomsförbund samt myndigheter som arbetar med skola och demokrati såsom Skolverket, Forum för levande historia, Myndigheten för delaktighet och Specialpedagogiska skolmyndigheten. Även Valmyndigheten är en samarbetspart i arbetet med skolval.

Arbetet förväntas bidra till en jämnare fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män. Ett konkret exempel på existerande ojämlikheter är att valdeltagandet är lägre bland unga män än bland unga kvinnor. Det gäller oavsett om individen är inrikes eller utrikes född eller har svensk eller utländsk bakgrund.

Utan kontinuerligt arbete inom ramen för uppdraget skolval har myndigheten mycket begränsade möjligheter att markant öka antalet skolor som deltar i skolvalet.

Referenser

- Amnå, E. (2024).** Vuxna avgörande för ungas tro på demokratin. Örebro universitet.
Hämtad från oru.se/nyheter/nyhetsarkiv/nyhetsarkiv-2024/vuxna-avgorande-for-ungas-tro-pa-demokratin/
- Europarådet (u.å.).** Framework of competences for a democratic culture.
Hämtad från coe.int/en/web/campaign-free-to-speak-safe-to-learn/reference-framework-of-competences-for-democratic-culture
- Futurion (2024).** Generation Genväg. Stockholm: Futurion.
- Lundberg, E (2024).** Can Participation in Mock Elections Boost Civic Competence among Students?
- Micheletti, M. & Agfors, M. (2020).**
Skolvalen 2018 och 2019 – En statsvetenskaplig utvärdering. Växjö: MUCF.
- Mittuniversitetet, Bolin, N. (2025).** Påverkar partiers skolbesök elevernas politiska intresse?
Fristående policy brief. Sundsvall: Mittuniversitetet.
- Mittuniversitetet, Bolin, N. (2023).** Politiska partiers skolbesök. Fristående policy brief.
Sundsvall: Mittuniversitetet.
- MUCF (2020).** Kunskap och engagemang i EU. Växjö: MUCF.
- MUCF (2021).** Fokus 21 – Vilja att förändra. Drivkrafter, hinder och utmaningar för ungas samhällsengagemang. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- MUCF. (2022).** Prata politik. Ett metodmaterial om demokratiska samtal i skolan.
Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- MUCF (2022).** Ungas röst. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- MUCF (2023).** Skolval 2022 i samband med riksdagsvalet – Slutrapport. Växjö: MUCF.
- MUCF, 2023, 16 maj. Nyberg, L.** Alla elever får inte samma möjlighet att lära sig om politik och demokrati.
mucf.se/om-oss/pressmeddelanden/alla-elever-far-inte-samma-mojlighet-att-lara-sig-om-politik-och-demokrati
- MUCF (2024).** Ung idag 2024:2 – En fördjupande bild av ungas inflytande och delaktighet. Växjö: MUCF.
- Penton, R. (2023).** Några kommer undan politiken – experimentstudie om gymnasieelevers politiska intresse.
Göteborgs universitet.
- Regeringskansliet (2016).** EU på hemmaplan. SOU 2016:10.
- SFS 2010:800.** Skollag (2010:800).
- Shellman, J (2001).** Active Learning in Comparative Politics: A Mock German Election and Coalition Formation Simulation. PS: Political Science and Politics 34(4): 827-34.
- Skolforskningsinstitutet (2022).** Att lära demokrati – Lärares arbetssätt i fokus.
Stockholm: Skolforskningsinstitutet.
- Skolverket (2023).** ICCS: en studie om medborgar-, demokrati- och samhällsfrågor. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2023).** Svenska elevers syn på EU och framtiden. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (u.å.).** Arbeta med förskolans och skolans värdegrund.
- Skolverket & Forum för levande historia (u.å.).** Om Demokratistegen.
Hämtad från skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/demokratistegen#h-OmDemokratistegen